

FÖRORD

In God We Trust ...

So help me God ...

God Bless America ...

... one nation under God, indivisible, with liberty and justice for all.

Gud är ständigt närvarande i den amerikanska vardagen. På dollarsedlarna, som slutkläm i politikertal och i trohetseden till flaggan som mässas i skolorna.

”Varför är det så många religiösa inslag i installationsceremonierna?”, frågade en svensk vän, högst befogat, om böner, psalmer och bibelcitат när maktskiftena sker den 20 januari. Svaret fick bli att det handlar om mer än 200 års vördade traditioner med sådan historisk tyngd att högre makt bör åberopas och att eftertankar med andlig innebörd välkomnas i det amerikanska samhället.

Bland alla förutfattade meningar om USA biter sig den fast om ett land som styrs av bigotta och inskränkta religiösa fanatiker. Sådana inslag har förvisso dominerat nyhetsförmedlingen på senare år, med ilska protester mot toaletter för bägge könen och lagstiftning om utrensning av biblioteksböcker i skolorna.

Men verkligheten är mer nyanserad. Alla religioner är representerade, alla trosriktningar i alla religioner går att spåra upp, alla heliga skrifter läses någonstans, alla seminarier och teologiska lärosäten håller mycket hög intellektuell nivå. Och, alla tolkningar görs med gamla i ny skepnad, nya i gammal skepnad. Alla presidenter svor heller inte eden på familjebibeln. Den

sjätte, John Quincy Adams, valde en lagbok eftersom presidentens uppgift är att försvara konstitutionen.

För tillfället kan tre tydliga skiftningar i det religiösa landskapet skönjas:

- ▶ fler överger sin religion. Siffran över amerikaner som inte längre deltar regelbundet i gudstjänster stiger och bortåt fyra av tio uppger att de inte längre har förtroende för religiösa institutioner och ledare. Tomma kyrkor säljs och förvandlas till bostäder, museer eller gym. Om utvecklingen med så många *nones*, människor utan någon bestämd religionstillhörighet, fortsätter, kommer USA att bli ett sekulärt land liknande Västeuropa, med långtgående konsekvenser för självbilden, samhället och politiken.
- ▶ en fundamentalistisk vit väckelsekristen rörelse, med Donald Trump som osannolikt överhuvud, pressar på för att utropa USA till ett kristet land. Dessa kristna nationalisterna med en sammanblandning av religion och statsmakt har motsvarigheter i andra länder där konservativa, rent av bakåtsträvande, krafter utnyttjar folks bitterhet, skräck och fördomar för att konsolidera den egna makten med hjälp av religiösa ledare som de knyter allt närmare sig. Rent konkret, kan USA bli en teokrati och inte ett alltmer sekulärt land?
- ▶ antalet amerikaner ökar som tillhör andra religioner än de tre stora, det vill säga kristendomen, judendomen och islam. Befolkningsmässigt väntas den vita, kristna majoriteten förvandlas till en minoritet inom ett par decennier. För några årtionden sedan skulle det ha blivit en mer hetsig, läs: ful, debatt om två av de mest framgångsrika politikerna – dels demokratiska vicepresidenten Kamala Harris vars mor var hindu och far var baptist, och som själv gifte sig med en judisk man; dels förra republikanska guvernören i South Carolina, FN-ambassadören och presidentkandidaten Nikki Haley vars föräldrar är sikher, men som konverterade till kristendomen i samband med sitt bröllop i en metodistkyrka.

I den här boken redogör jag för de här tre trenderna, med historiska tillbakablickar och ögonblicksbilder av vad som sker i olika rörelser i denna frodiga religiösa djungel. Strukturellt är boken uppdelad i kapitel med en kortfattad historik från kolonialtiden och framåt, kapitel om hur religionen

märks i politiken och i kulturen och om de ledande samfunden (väckelsekristna, andra protestanter, katoliker, amerikanska rörelser, icke-kristna), om ateisterna och om *the nones*.

En liten brasklapp, bara, om alla siffror i flera kapitel. Tvärsäkra utsagor om religiositet, etnisk tillhörighet, antal präster med mera förekommer hela tiden, men det är värt att påminna om att mycket av statistiken bygger på enkäter med si och så många tusen deltagare som sedan extrapoleras. Uppskattningar kan därför skilja sig åt rejält. Mindre samfund samlar heller inte alltid in eller offentliggör sådant material.

Under mina år som USA-korrespondent rapporterade jag om religionen åtskilliga gånger. Från megakyrkor i Illinois och Kalifornien till en cowboyandakt utomhus i Texas, från hindutempel till protester mot muslimer efter terrorattentaten. När jag började skrivandet på denna bok insåg jag att min hemstad, huvudstaden Washington, är ett mikrokosmos av det mycket religiösa, mindre religiösa och sekulära USA. Att det förhåller sig så avspeglar naturligtvis att många amerikaner, invandrare och diplomater flyttar hit permanent eller arbetar här under en period – och vill utöva sin religion. Flera samfund bedriver också lobbyverksamhet gentemot Vita huset och kongressen från kontor i staden.

Längs gatan 16th Street, på andra sidan en stor park från mitt skrivbord, ligger inte mindre än ett 50-tal *houses of worship*, från St. John's Episcopal Church intill Vita huset till synagogan Tifereth Israel och humanisternas Washington Ethical Society med en staty av Buddha halvvägs längs den mycket långa gatan. Jag ägnade mig åt det amerikaner kallar för *church shopping* eller i mitt fall *religion shopping* i flera månader för att jämföra samfunden och stämningarna och kan bland annat nämna att de flesta bjöd på musik och kaffe.

Få kontroverser har tett sig så löjliga som den om ett påstått förbud mot julen med menlösa *Happy Holidays!*-hälsningar istället för det sanna kristna budskapet om Jesu födelse.

Men, ingen har förbjudit julen. Tvärtom. Det står var och en fritt att skicka kort eller mejl med vilken text som helst. Till icke-kristna vänner och bekanta kanske man artig nog väljer just en allmän fras som passar även judiska Chanukka och afrikanamerikanska Kwanzaa, högtider som ofta infaller i december.

Hela idén om att julen höll på att trängas ut, som Donald Trump exploaterade med liv och lust, slog an i vita kristna skikt där folk känner sig hotade

av så mycket. Homosexualitet. Abort. Invandrare. Lärarfacket. Sexualundervisning. Bibliotekarier. Hollywood. Feminism. Kvotering. Wokeism. Preventivmedel. Kommunisterna.

Därför börjar boken med dessa stämningar.

Washington i juni 2024

Karin Henriksson